

Streszczenie

Bóbr europejski *Castor fiber* L. określany jest inżynierem ekosystemów z uwagi na skutki jego bezpośredniego jak i pośredniego wpływ na środowisko. Mimo dużego zainteresowania tematem w ostatnich latach wiedza o wpływie gatunku nie jest wystarczająco poznana, zwłaszcza w odniesieniu do zbiorowisk roślinnych i florzy zajętej doliny. Głównym celem rozprawy była odpowiedź na pytanie czy bóbr europejski ma wpływ na szatę roślinną w dolinie potoku Syhłowaciec w Bieszczadzkim Parku Narodowym. Wybór terenu badań był spowodowany dokumentacją przyrodniczą związaną z wprowadzeniem bobra (1997) oraz jego wpływu na wybrane parametry siedliskowe po 5 latach (Derwich i in. 2007).

Badania terenowe prowadzono w sezonie wegetacyjnym w latach 2018-2021 w dolinie potoku Syhłowaciec (zajętego przez bobry) oraz w dolinie potoku referencyjnego (bez jego obecności). Metodą Braun-Blanqueta wykonano 133 zdjęcia fitosocjologiczne, 299 małych 1 m² powierzchni (poetek) na brzegach potoków oraz 61 transektów. Analizom poddano również mapy roślinności doliny potoku Syhłowaciec z 1997 roku, 2009-2010 roku i wykonane w ramach prac terenowych (2018-2021). Dodatkowo powtórzono badania prowadzone przez Derwicha i in. (2007), sprawdzono jakie rośliny pokrywają tamy bobrowe oraz przeanalizowano zdjęcia satelitarne doliny potoku Syhłowaciec.

W zbiorowiskach łąkowych, szuwarowych i torfowiskowych stwierdzono 17 jednostek w randze zespołu, podzespołu i zbiorowiska, przy czym najwięcej (15) jednostek stwierdzono w dolinie potoku Syhłowaciec. Najliczniejszą grupę stanowiły zbiorowiska klasy Molinio-Arrhenatheretea, a następnie Phragmitetea i Artemisietea vulgaris. W celu zidentyfikowania głównych gradientów warunkujących zróżnicowanie wykazanych typów roślinności zastosowano pośrednią analizę ordynacyjną (DCA) i kanoniczną analizę korespondencji (CCA). Wyniki analiz wskazały na związek między zbiorowiskami a parametrami siedliskowymi takimi jak wilgotność i żyzność siedliska. Długoterminowa obecność i aktywność bobrów przyczyniła się do zmiany w roślinności doliny potoku Syhłowaciec. Na podstawie porównania map roślinności wykazano, że na przestrzeni ponad 20-letniej obecności bobrów w cieku doszło do zaniku (np. zbiorowisko borówki czarnej *Vaccinium myrtillus*) jak i pojawienia się nowych zbiorowisk roślinnych jak np. szuwar skrzypowy *Equisetum fluviatilis* czy młaka z *Menyanthes trifoliata*. Pomiedzy roślinami porastającymi brzegi dolin obu potoków zachodzą różnice, nie tylko w liczbie stwierdzonych gatunków, ale również w

pokryciu i strategii życiowej. Flora analizowanych dolin liczy 143 gatunki roślin, przy czym większe bogactwo gatunkowe stwierdzono w dolinie potoku Syhłowaciec.

Długoterminowa obecność i aktywność bobrów przyczyniła się do zmiany w liczbie oraz powierzchniach zbiorowisk roślinnych doliny potoku Syhłowaciec. Obecność bobrów spowodowała m.in. rozwinięcie się szuwarów. Z uwagi na występowanie gatunków chronionych i zagrożonych w dolinie potoku Syhłowaciec konieczny jest stały monitoring obecności bobrów, aby nie doszło do zaniku zbiorowisk roślinnych i spadku bioróżnorodności.

Słowa kluczowe: *Castor fiber*, przemiany roślinności, tamy, zdjęcia satelitarne, Bieszczadzki Park Narodowy

Akceptuję streszczenie pracy doktorskiej

pt "Wpływ działalności bobrów europejskiego..."
wykonanej przez mgr R. Rakowską

Alicja Stachurska-Swelbi

27.04.2023